

II.

Předkládací zpráva

Ministr vnitra předkládá vládě návrh na *realizaci přesídlení 153 osob irácké státní příslušnosti z Irácké republiky a Libanonu do České republiky na základě žádosti Nadačního fondu Generace 21.*

Návrh je předkládán z pokynu premiéra České republiky a na žádost Nadačního fondu Generace 21 (dále jen „NF“) premiérovi České republiky ***o přijetí 153 pronásledovaných osob z území Iráku na území České republiky***, ze dne 23. července 2015. Tato žádost byla zaštitěna Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví.

Situace v iráckém Kurdistanu:

Počátkem srpna 2015 realizovalo Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) cestu do iráckého regionu Kurdistan (dále jen „Kurdistán“) za účelem zjištění možností pro poskytnutí humanitární a stabilizační pomoci v rámci svého Programu na pomoc uprchlíků a možností pro realizaci přesídlovacího programu z tohoto iráckého regionu.

V Kurdistanu se nachází přes 250 tisíc mandatorních uprchlíků převážně ze Sýrie a přes 1 milion tzv. vnitřně vysídlených uprchlíků z jiných částí Iráku.

Jak u mandatorních uprchlíků, tak u vnitřně vysídlených se v Kurdistanu setkáváme s různými etnickými skupinami. Především jde o sunitské muslimy (60 tisíc rodin), kurdské jezidy (60 tisíc rodin) a také křesťany - okolo 9000 rodin. Křesťanských uprchlíků ze Sýrie je na druhou stranu v Kurdistanu jen minimum – v řádu stovek rodin. Většina jich ze Sýrie uprchla do Libanonu, případně Turecka.

Podmínky jak uprchlíků, tak vnitřně vysídlených osob jsou srovnatelné – mají bezplatný přístup ke zdravotním službám, sociálním službám, zaměstnání a do značné míry i ubytování.

Kurdská vláda se o všechny uprchlíky na svém území stará poměrně svědomitě, vnitřní zdroje se však vyčerpávají a finanční i kapacitní možnosti kurdské vlády i místních komunit se snižují. Lze předpokládat, že pomoc, kterou kurdská vláda, místní komunity i mezinárodní organizace nyní disponují, se bude, s délkou vysídlení těchto osob, nadále snižovat.

V pomoci křesťanským uprchlíkům se významně angažují místní církevní spolky - především pak chaldejské a asyrské.

Možnost brzkého návratu uprchlíků či vnitřních uprchlíků do svých domovů se v současné situaci také nejeví jako reálná.

V tomto smyslu se potřeba zesílené primární humanitární, ale i sekundární stabilizační a rozvojové pomoci a podpory jeví jako logická. Stejně tak se jako logická a potřebná jeví i možnost z Kurdistanu přesídlvat, a to jak ve vztahu k přesídlování syrských uprchlíků, tak případně vnitřně vysídlených iráckých uprchlíků.

Žádost NF premiérovi České republiky:

NF žádá ČR, aby umožnila 153 konkrétním křesťanským vnitřním uprchlíkům vstup do země a poskytla těmto osobám mezinárodní ochranu (azyl). Jedná se o 37 úzkých rodin nebo 17 širších rodin.

NF je připraveno uhradit náklady na cestu všech osob do ČR, včetně nákladů na pobyt na několika místech po prvních několik měsíců. Dále je připraveno zajistit kurzy češtiny a socio-kulturní orientace po dobu nejméně jednoho roku.

NF však zároveň předpokládá, že některé náklady na přijetí a integraci těchto osob budou hrazeny státem v rámci standardní péče o žadatele o mezinárodní ochranu, resp. osoby s udělenou mezinárodní ochranou.

NF ve své žádosti deklaruje, že „shromažďuje vážně míněné konkrétní přísliby finančních prostředků, nabídky ubytování a dalších služeb“ a udává základní rozpočet 8500tis. Kč (na celou skupinu na první rok). Předkládaná žádost nespecifikuje finanční prostředky na péči o tyto osoby nad rámec prvního roku. Ty by, jako v případě ostatních azylantů nebo osob s udělenou doplňkovou ochranou v ČR, případly tedy na stát.

Záštitu a patronát nad výše uvedenou žádostí NF převzala následně Česká biskupská konference a Ekumenická rada církví.

Status těchto osob:

Většina osob z této skupiny – 130 osob pobývajících na území Irácké republiky - má status tzv. vnitřně vysídleného uprchlíka. Jde tedy o osoby, které nejsou v postavení uprchlíka v právním slova smyslu a nemají status mandatorního uprchlíka OSN, který uděluje Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

Status mandatorního uprchlíka není vnitřně vysídleným osobám UNHCR udělován. A to vzhledem k tomu, že ochranu našli právě útekem do jiné části svého státu, v kterém jim pronásledování nehrozí.

Dalších 23 osob, které se nacházejí mimo území Irácké republiky – konkrétně v sousedním Libanonu, obdrželo od UNHCR status uprchlíka a zároveň byly UNHCR zahrnuti mezi nejohroženější skupinu uprchlíků, které tento úřad doporučuje ostatním státům k přesídlení.

MV v této věci proto v průběhu září 2015 oslovilo jak Evropskou komisi (EK), tak UNHCR s žádostí o vydání stanoviska k možnosti zahrnutí výše uvedené skupiny 130 osob – vnitřně vysídlených uprchlíků – do dobrovolného závazku ČR přesídlit v následujících dvou letech 400 uprchlíků v rámci společného evropského přesídlovacího schématu (dále jen „schéma“).

Současná pozice jak EK, tak UNHCR je však negativní - vnitřně vysídlené osoby nespádají pod kategorii mandatorního uprchlíka a zařadit je do výše uvedeného schématu je, z pohledu EK a UNHCR, tedy nelze.

EK i UNHCR zároveň dodávají, že podporují a vyzývají členské státy k realizaci humanitárních přesídlovacích programů na bázi tzv. *humanitarianadmission*, které půjdou nad

rámec schématu, a v rámci kterých je volba kategorie přesídlovaných osob čistě v rukou státu přesídlování.

Všech 130 výše uvedených osob (bez statusu mandatorního uprchlíka UNHCR), nebude proto možné započítat do nabídky ČR přesídlit v následujících dvou letech 400 uprchlíků z třetích zemí v rámci Evropského přesídlovacího schématu.

Tento návrh tedy předpokládá přijetí těchto 130 osob v ČR nad rámec výše uvedeného dobrovolného závazku ČR. ČR také neobdrží příspěvek 10 000 EUR na každou osobu přesídlenou v rámci tohoto schématu.

23 osob, které v současné době pobývají v Libanonu, a kterým byl UNHCR udělen status mandatorního uprchlíka UNHCR, přesídlí ČR v rámci výše uvedeného dobrovolného závazku ČR. ČR obdrží příspěvek 10 000 EUR na každou osobu – celkem tedy 23 tisíc EUR.

Všem osobám bude umožněno setrvat v ČR do skončení ozbrojeného konfliktu v Irácké republice s tím, že budou v postavení osob s udělenou mezinárodní ochranou a pokud projeví zájem, budou moci zůstat v ČR natrvalo.

Popis realizace tohoto přesídlovacího programu:

ČR realizuje programy přesídlování již od roku 2008, a to výhradně na základě Koncepce národního přesídlovacího programu (usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2008, č. 745/2008), která definuje možnosti ČR v oblasti přesídlování a stanovuje základní mechanismy realizace přesídlovacích programů ve všech jeho stádiích, bude z něj metodologicky do značné míry vycházet.

Ministerstvo vnitra proto použije, pro realizaci tohoto programu, obdobnou metodologii jako při realizaci standardních přesídlovacích programů. Na základě výše uvedené žádosti NF však MV předpokládá vysokou aktivní účast NF v celém procesu realizace přesídlení a následné integrace těchto osob v ČR, a to za jasně stanovených a předem dohodnutých podmínek mezi MV a NF (viz níže).

Ministr vnitra si vyhrazuje možnost rozhodnout o pozastavení realizace tohoto usnesení vlády, pokud dojde k závažnému porušení smlouvy mezi Ministerstvem vnitra a Nadačním fondem Generace 21 (část III materiálu) nebo pokud nebude naplňován samotný účel a smysl realizace tohoto usnesení.

Bezpečnostní prověření: vzhledem k složité bezpečnostní situaci v Irácké republice, Libanonu a přilehlém regionu Blízkého východu, bude Česká republika věnovat zvýšenou pozornost bezpečnostním aspektům realizace výše uvedeného přesídlení, a to ve všech jeho fázích. Úzká a koordinovaná spolupráce mezi Ministerstvem vnitra, které bude za realizaci přesídlení těchto osob do ČR věcně zodpovědné, Nadačním fondem Generace 21, který návrh na přesídlení této konkrétní skupiny 153 osob předkládá a bezpečnostními složkami, je klíčová.

Policie ČR (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu a Ředitelství služby cizinecké policie), Úřad pro zahraniční styky a informace, Bezpečnostní informační služba a Vojenské

zpravodajství bude, pro úspěšnou realizaci tohoto přesídlení, v průběhu celého procesu úzce a koordinovaně spolupracovat s příslušným odborem Ministerstva vnitra - odborem azylové a migrační politiky (OAMP) a případně i s Nadačním fondem Generace 21, s hlavním úkolem eliminace všech možných bezpečnostních rizik, které by z přesídlení těchto osob do České republiky mohlo vyplynout.

Jako u předešlých přesídlovacích programů budou mít bezpečnostní složky právo, na základě zjištění, jakoukoliv osobu z této skupiny k přesídlení do ČR nedoporučit. Bezpečnostní složky mají právo veta. Tímto právem veta, a tedy určitou osobu/osoby k přesídlení do ČR nedoporučit, musí MV i NF bezpodmínečně respektovat.

Po bezpečnostních prověrkách realizuje Ministerstvo vnitra přesídlovací misi do Erbilu v iráckém Kurdistanu (místo pobytu většiny osob), případně do Libanonu a na místě s nimi provede azylové a integrační pohovory. Hlavním účelem těchto pohovorů je ověřit důvody pro udělení mezinárodní ochrany v ČR, určitý základní integrační potenciál (vůli k přesídlení a následné integraci do společnosti) přesídlovaných dospělých osob a poskytnutí podrobných informací ve vztahu k samotnému přesunu a usídlení v České republice.

Rozsah asistence poskytované přesídleným osobám: všem osobám bude zajištěna, na náklady NF, doprava do ČR. Samotné cestě do ČR budou předcházet důkladné předodjezdové zdravotní prohlídky. Mnohostranná asistence v po-přijezdovém období bude zaměřená především na integraci v novém prostředí včetně potřebné sociální a případné zdravotní asistence. Bude se jednat např. o zajištění vhodného ubytování rodin (jak společného dočasného v úvodní fázi, tak následného trvalého integračního bydlení v druhé fázi), přístup k sociálnímu, právnímu a psychologickému poradenství pro řešení problémů spjatých s adaptací v novém prostředí, intenzivní výuku českého jazyka a intenzivní sociokulturní kurzy, které daným osobám přiblíží způsob života v ČR a seznámí je se základními nezbytnostmi nutnými pro urychlení jejich orientace v novém prostředí. Podle individuální potřeby jim bude poskytnuta také přímá materiální pomoc.

Poskytování výše uvedené asistence, včetně přesunu těchto osob do ČR, bude poskytováno ve sdílené odpovědnosti a sdílením finančních nákladů, mezi Ministerstvem vnitra (zastupující stát) a Nadačním fondem Generace 21, a to na základě jasně definovaných podmínek a pravidel. Tyto podmínky a pravidla budou zakotveny ve smlouvě, kterou Ministerstvo vnitra s Nadačním fondem Generace 21 pro tyto účely uzavře. Tato smlouva je přílohou tohoto materiálu.

Odhad finančních nároků na rozpočet MV:

Náklady na realizaci tohoto přesídlení i na výše uvedenou integraci budou hrazeny částečně z rozpočtu Ministerstva vnitra a částečně z rozpočtu Nadačního fondu Generace 21, a to na základě výše uvedené společné smlouvy (viz přílohu).

Předpokládané maximální náklady na straně Ministerstva vnitra jsou kalkulovány pro případ, že by Nadační fond Generace 21 nebyl v pozici plnit své závazky vyplývající ze společné smlouvy. Náklady lze předběžně stanovit následovně:

Aktivita	Náklady v Kč
Náklady na přesídlovací misi MV do Libanonu	200 tis. Kč
Náklady na přesídlovací misi MV do Kurdistanu	1 000 tis. Kč.
Předodjezdové zdravotní prohlídky všech přesídlovaných osob	400tis. Kč
Transfer všech osob do ČR	1000tis. Kč
Náklady na pobyt v přijímacím středisku MV (cca 2 týdny)	1300tis. Kč
Náklady na dočasné společné ubytovací zařízení (až 6 měsíců)	12300tis. Kč
Náklady spojené s popříjezdovou integrační fází (6 měsíců)	4 000 tis. Kč
Čerpání Státního integračního programu (rodina/rok)	18 500tis. Kč
Dotace EK: 230 tisíc EUR (10 tisíc EUR na osobu přesídlenou v rámci v rámci společného evropského přesídlovacího schématu - 23 osob)	- 6200 tis. Kč
CELKEM:	32500tis. Kč

V případě aktuální potřeby bude tedy pro rok 2016 navýšen rozpočet kapitoly Ministerstva vnitra až o 32500tis. Kč, a to z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Tyto účelově určené finanční prostředky budou uvolňovány postupně, dle potřeby a čerpány dle aktuální situace.

Předpokládaný harmonogram realizace:

Vzhledem k přijímacím kapacitám Správy uprchlických zařízení a administrativním kapacitám MV, bude příjezd těchto osob rozložen do čtyř samostatných etap. V první etapě bude přesídlena skupina 23 osob, které pobývají v Libanonu. Tyto osoby již byly bezpečnostně prověřeny a jejich transfer do ČR je proto možné realizovat dříve. Do

následujících třech etap pak bude rozdělen zbytek celé skupiny – tedy zhruba po 40-45 osobách. Každá skupina nejdříve zamíří do přijímacího střediska SUZ, kde setrvá přibližně dva týdny, které jsou nutné k provedení nutných administrativně-správních úkonů spojených se vstupem těchto osob do řízení o mezinárodní ochranu v ČR. Následně budou tyto osoby přesunuty do dočasného ubytovacího zařízení, které zajistí NF, a ve kterém stráví první 3 měsíce intenzivní integrační přípravou. Po těchto 3 měsících budou jednotlivé rodiny stěhovány do integračních bytů, která zajistí NF.

9. listopadu – 9. prosince 2015	Realizace bezpečnostních prověrek
11. – 17. ledna 2016	Realizace přesídlovací mise MV do Libanonu
18. – 31. ledna 2016	Příjezd první skupiny přesídlovaných (z Libanonu) a zahájení integrace
8. – 14. února 2016	Realizace přesídlovací mise MV do Kurdistanu
14. – 21. února 2016	Předodjezdové zdravotní prohlídky
29. února – 6. března 2016	Příjezd druhé skupiny přesídlovaných (z Kurdistanu) a zahájení integrace
21. – 27. března 2016	Příjezd třetí skupiny přesídlovaných (z Kurdistanu) a zahájení integrace
11. – 17. dubna 2016	Příjezd čtvrté skupiny přesídlovaných (z Kurdistanu) a zahájení integrace

Schválení *návrhu na realizaci přesídlení 153 osob irácké státní příslušnosti z Irácké republiky a Libanonu do České republiky na základě žádosti Nadačního fondu Generace 21* nebude mít žádný dopad na problematiku rovnosti mužů a žen ani na podnikatelské prostředí ČR.

Z časových důvodů nebyl materiál předložen k vypořádání v rámci mezirezortního připomínkového řízení. Dne 10. 11. 2015 byl tento návrh usnesení projednán a doporučen Koordinačním orgánem pro ochranu hranic a migraci na vládní úrovni k projednání na nejbližší schůzi vlády.